

ПОВАЖНИ ЗАРАЗНИ БОЛЕСТИ КАЈ ОВЦИТЕ И КОЗИТЕ

Доц. Д-р Иванчо Налетоски

Факултет за ветеринарна медицина-Скопје

Оваа презентација е наменета за одгледувачите на овци и кози, а со цел да им даде основни познавања за карактерот на најважните болести кај овците и козите.

Терминологијата во презентацијата е смислено поедноставена, како би била разбирлива за обичниот фармер.

И. Налетоски

Во Скопје, 13.07.2007

ЗАРАЗНИ БОЛЕСТИ!

Што се тоа?

-Болести предизвикани од микроорганизми (бактерии, вируси, габи, приони)

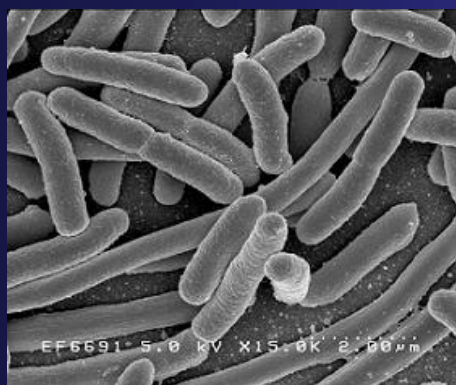
- исклучително мали живи организми (димензии во 1/1000-ни или 1/1000.000-ни од милиметар)
- способни да опстанат во организмот на домаќинот и во надворешната средина

-Способни да се шират од животно на животно

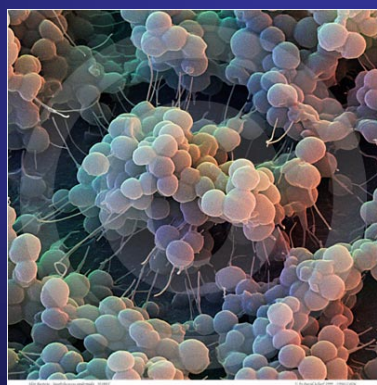
- директно (со допир, издишан воздух, касање, чешање и сл.)
- индиректно (преку инфицирани предмети)
- векторски (преку биолошки вектор: најчесто инсекти)

-Претставуваат исклучително оптеретување за производните карактеристики на животните

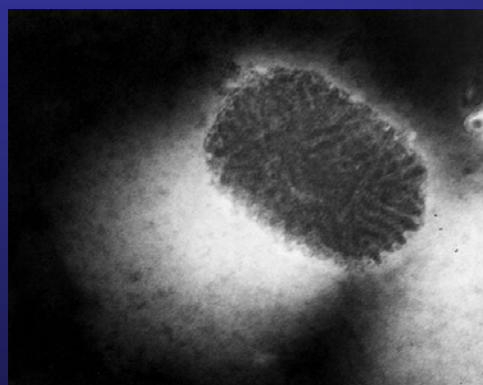
-Некои од нив претставуваат опасност по јавното здравство (зоонози!)

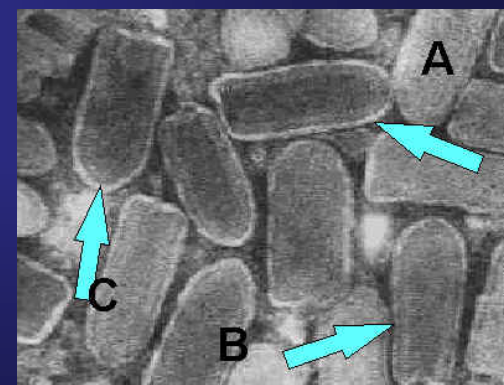
Бактерии
Escherichia coli

Бактерии
Staphylococcus epidermidis

Вируси
Poxvirus

Вируси
Rhabdovirus

ЛИГАВКА И ШАП

- Предизвикувач е вирус од фамилијата Picornaviridae, кој има 7 серотипови.
- Високо контагиозна болест на сите папкари.
- Болест број 1 на А листата на ОИЕ.
- Вирусот најчесто влегува преку дишните патишта.
- Главни симптоми се зголемена телесна температура, по што се појавуваат воденасти меури по лигавиците на устата, носот и по крунскиот раб на папците.
- Кај говедата се јавува најизразена клиничка слика, додека кај овците често поминува и без симптоми.
- Меѓународните норми за појава на Лигавка и шап се драстични. Од таа причина, потребна е превентива на влезот на болеста во секоја поединечна земја.
- Терапија не се врши. Контролата се состои во уништување на заболениите стада и контрола на движењето.

Кривотница кај овца заболена од Лигавка и шап

Лигавка и шап
Ерозија на долната
Усна кај коза

Лигавка и шап
кај говедо

Лигавка и шап
кај свиња

БОЛЕСТ НА ПЛАВИОТ ЈАЗИК (BLUETONGUE)

- Предизвикувач е вирус од групата Orbivirusi, кој има 24 серотипови.
- Неконтагиозна, и типична векторска болест (мушички од врстите Culicoides)
- Клинички заболуваат готово исклучиво овците, но антитела се утврдени и кај говедата (можни резервоари).
- Симптоми се појава на општ инфекциозен синдром, исцедок и оток на устата и носот, појава на пнеумонија.
- Смртноста при акутна појава на болеста е до 30%.
- Во ендемски подрачја, симптомите и смртноста се значително пониски.
- Болеста спаѓа во А листата на ОИЕ, соодветно на тоа задолжителни се контролни програми.
- Дијагнозата е заснована на лабораториски тестови
- Најефективна контролна мерка е вакцинацијата (специфична за ендемскиот серотип), поради векторскиот карактер на болеста.

Мушички од
Врстата Culicoides

Оток во подрачјето
на грлото кај
Bluetongue

Исцедок од носот и
устата кај Bluetongue

Промени на јазикот,
носот и устата кај
Bluetongue

СКРЕПИ (SCRAPIE)

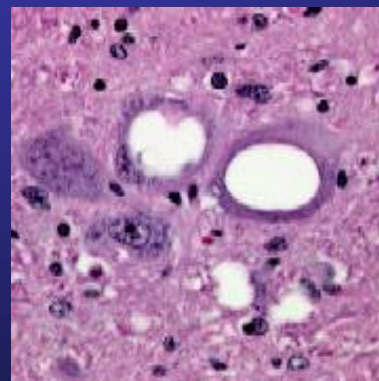
- Предизвикувач е прионски протеин, слично како БСЕ (Кравјо лудило).
- Припаѓа во групата на тнр „Спонгиформни (сунгерасти) енцефалопатти“.
- Тоа се болести кои предизвикуваат невоспалителни, дегенеративни промени во мозокот, имаат исклучително долги инкубации и секогаш завршуваат со смрт на животното (или човекот).
- Поради сличноста со БСЕ и можноста да овците и козите се инфицираат со БСЕ, болеста Скрепи добива на значење.
- Се манифестира со нервни симптоми (вознемиреност, прејака осетливост на надворешни дразби, сврбеж по целото тело, некоординирано движење).
- Болеста се дијагностицира исклучиво лабораториски (засега само после колењето).

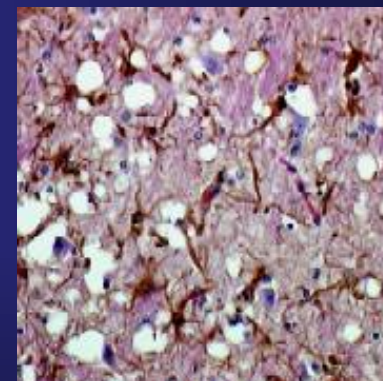
Испаѓање на руното како последица на чешање кај овца болна од Скрепи.

Некоординирано движење кај коза болна од Скрепи

Сунгерасти вакуоли во мозокот на овца болна од Скрепи

Сунгерасти вакуоли во мозокот на крава болна од БСЕ

ЗАРАЗНА ПЛЕУРОПНЕУМОНИЈА КАЈ КОЗИТЕ

-Предизвикувач е *Mycoplasma bio*type F38 (високо контагиозен причинител), кој се пренесува преку издишаниот воздух.

-При појава на болеста можат да заболат и до 100% животни, а смртноста изнесува од 60%-100%.

-Болеста почнува со губиток на расположението, апетитот и продлабочено дишење.

-Се јавува носен исцедок, пропратен со висока телесна температура ($>41^{\circ}\text{C}$).

-Настапува прогресивно отежнато дишење и смрт.

-Во белодробната празнина на пцовисаните кози се наоѓа голема количина на течност, исполнета со фибринозни (кончести) творби.

-Конечна дијагноза се поставува со лабораториски тестови.

-Контрола на болеста се врши со изолација на заболените стада и вакцинација, а терапијата е можна со специфични антибиотици.

Исцедок од
носот

Фибрински излив
во белодробие

Течност со фибрин
во белодробие

Течност со фибрин
во белодробие

АРТРИТИС / ЕНЦЕФАЛИТИС КАЈ КОЗИТЕ И МАЕДИ-ВИСНА ИНФЕКЦИЈА КАЈ ОВЦИТЕ

-Предизвикувач е вирус од групата на Лентавируси, кој се јавува како перзистентна инфекција.

-Кај козите предизвикува воспаление на зглобовите и мозокот.

-Кај младите кози (<1 год.) се манифестира како прогресивна пареза на задните нозе, отежано движење до потполна парализа.

-Кај постарите кози (>1 год.) се манифестира како прогресивен артритис на повеќе зглобови.

-Кај овците предизвикува прогресивно воспаление на белите дробови.

-Се јавува кај овци >4 год. старост.

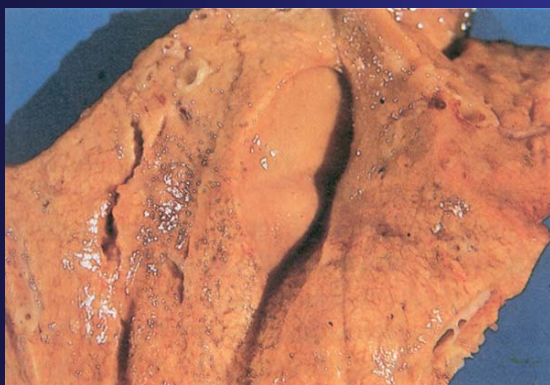
-Благи, но прогресивни белодробни симптоми, се до појава на секундарна бактериска инфекција.

-Прогресивна пареза, отежано одење и парализа на екстремитетите.

-Раширена кај овците и козите во интензивно производство.

-Дијагнозата е можна само со лабораториски тестови.

-Терапија не постои, а контрола е само отстранување на болните животни (засега не постои вакцина)

Прогресивна пнеумонија
кај овца со Маеди Висна

Парализа на нозете
кај овца со Маеди Висна

Пареза на нозете кај коза со
Артритис/Енцефалитис

ЗАРАЗНА АГАЛАКЦИЈА КАЈ ОВЦИТЕ И КОЗИТЕ

-Предизвикувач е *Mycoplasma agalactiae*, во поново време изолирани се *M. capricolum capricolum*, *M. mycoides mycoides* i *M. putrefaciens*.

-Болеста е рашитена на сите континенти и докажана кај повеќе врсти други преживари. Во Европа е најзастапена во подрачјето на Медитеранот.

-Кај животните во лактација предизвикува маститис, додека кај овните, јагнињата и животните кои не се молзат предизвикува кератокоњуктивитис, артритис и респираторни симптоми.

-Овците и козите се подеднакво приемчиви на болеста, но кај козите, клиничките симптоми се поизразени .

-Животните во лактација се инфицираат со директен контакт (најчесто при молзењето), а јагнињата и јарињата со цицање од заразените мајки. Заразата може да настане со директен и индиректен контакт (поретко).

-Болеста се јавува во почетокот на лактацијата, а почнува со зголемена телесна температура ($>41^{\circ}\text{C}$), нагло опаѓање на млечноста, воспаление на вимето, со или без дополнителни симптоми (артритис, кератокоњуктивитис).

-Млекото брзо постанува густо и згрутчено, понекогаш може да предизвика и зачепување на каналот.

-Вимето редовно отекува, болно е на допир, а по неколку дена атрофира, како последица на воспалението. Обично таквите животни или не даваат воопшто или даваат сосема малку млеко.

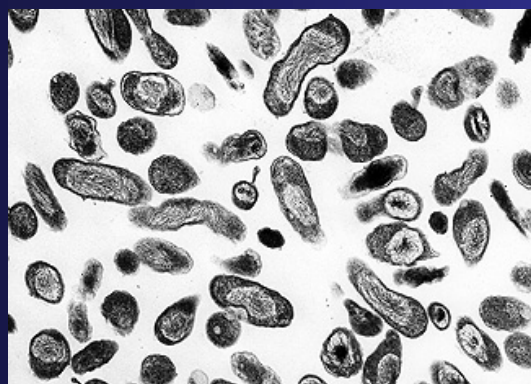
-Сомнеж се поставува секогаш кога животните од исто стадо, заболуваат истовремено од маститис, артритис и кератокоњуктивитис (не мопа на едно животни да се најдат сите симптоми). Дефинитивна дијагноза се поставува само лабораториски.

ЕНЗООТСКИ (ХЛАМИДИОЗЕН) АБОРТУС КАЈ ОВЦИТЕ

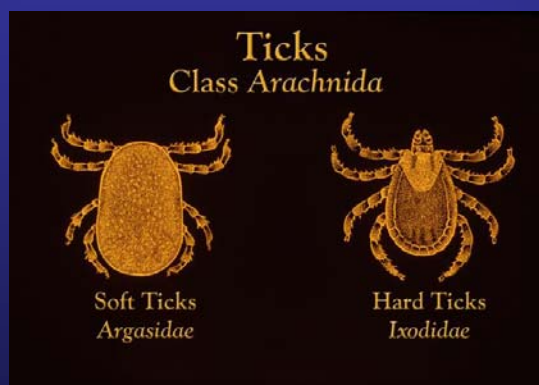
- Предизвикувач е *Chlamydia abortus* (*Chlamydia psittaci* serotype 1).
- Раширена во целиот свет, освен Австралија.
- Се смета за болест од најголем економски интерес во интензивното овчарско производство.
- Се карактеризира со појава на абортуси и мртвородени јагниња, во последните 2-3 недели од гравидитетот.
- Плацентата при абортусот е главен извор на инфекцијата.
- Заболените овци ретко абортираат повеќе пати, но перзистентно го излучуваат причинителот, 2-3 дена пред и после овулацијата.
- Инфицираните овни ја пренесуваат болеста по сексуален пат.
- Контролата се заснова врз одвојување и третман на заболените животни.
- Превентива се општите хигиенски мерки. Постои и жива модифицирана вакцина.
- Болеста е ЗООНОЗА но луѓето ретко заболуваат (или не се дијагностицираат?)

КЈУ ТРЕСКА (Q-FEVER)

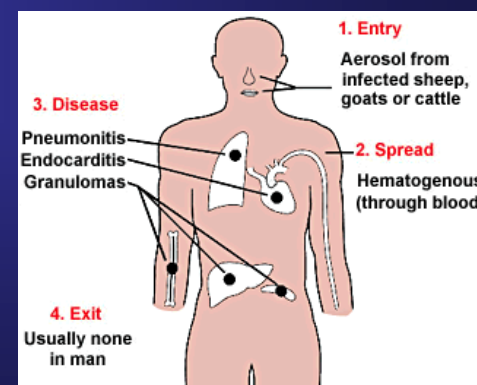
- Предизвикувач е рикецијата *Coxiella burnetti*
- Животните се инфицираат со внес преку системот за варење, дишните органи и преку инсекти кои цицаат крв (најчесто крлежи).
- Кај животните болеста поминува најчесто без симптоми.
- Болеста е ЗООНОЗА и предизвикува атипична пнеумонија, воспаление на срцевите обвивки и/или комори, и има симптоми слични на грип.
- Болеста се дијагностицира исклучиво лабораториски.
- Методи за контрола се отстранување на заболените животни.

Изглед на рикецијата
Coxiella burnetti
Под микроскоп

Крлежите можат да бидат
преносители на Кју треската

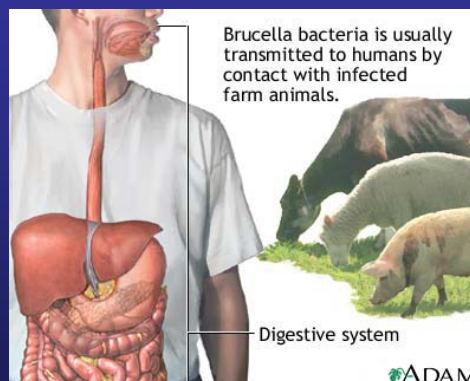
Најчесто зафатени
Органи кај човекот

БРУЦЕЛОЗА

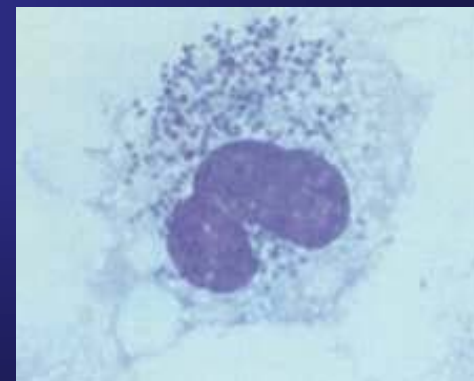
- Предизвикувач е бактерија *Brucella melitensis*
- Животните се инфицираат со внес преку системот за варење, дишните органи или по сексуален пат.
- Клиничките симптоми се различни и тешко препознатливи.
- Животните аборттираат (најчесто во последните 2 месеци од гравидитетот).
- Честа е инфекција на вимето, со постојано или непостојано излучување на бактериите.
- Болеста е ЗООНОЗА и предизвикува драстични симптоми кај луѓето (високи температури, болки во мускули и зглобови, потење, често и стерилитет).
- Болеста се дијагностицира исклучиво лабораториски.
- Методи за контрола се отстранување на заболените животни или вакцинација.

Абортиран фетус
Поради бруцелоза

Начин на инфекција
Кај човекот

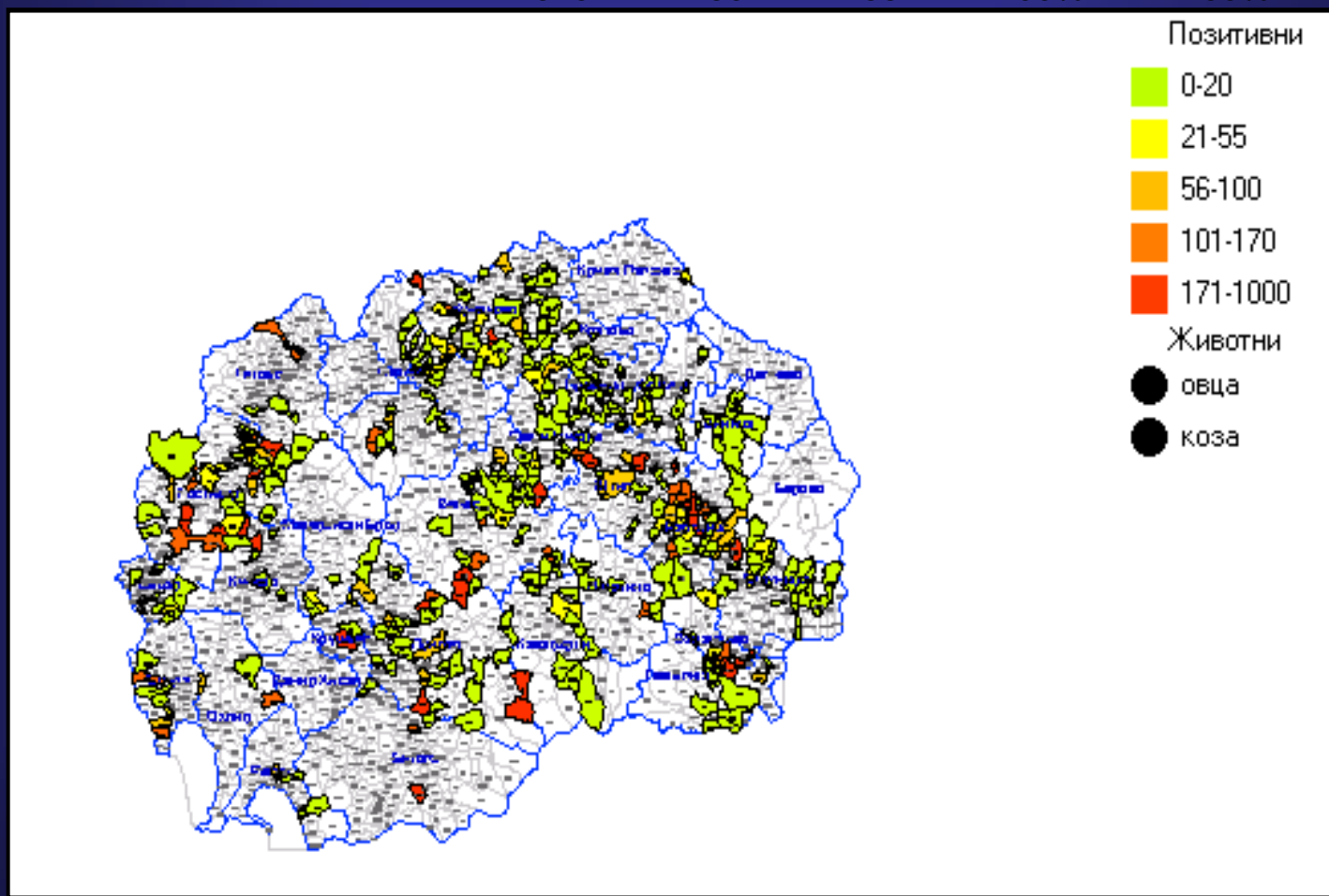

Brucella melitensis
Бактерии во белите
крвни зрнца на човек

ТРИ КЛАСИ НА ИНФИЦИРАНИ СЕЛА !

СЕЛА СО:	2004	2005	2006	% 2004	% 2005	% 2006
НИСКА ЗАСТАПЕНОСТ (0,01%-1%)	159	99	65	49,23%	38,67%	41,14%
СРЕДНА ЗАСТАПЕНОСТ (1%-10%)	109	106	57	33,75%	41,41%	36,08%
ВИСОКА ЗАСТАПЕНОСТ (10%-100%)	55	51	36	17,03%	19,92%	22,78%

ВКУПНО СЕЛА: 323 256 158 100% 100% 100%

КОНТРОЛА НА ЗАРАЗНИТЕ БОЛЕСТИ СЕГАШНОСТ И ИДНИНА

ДЕНЕС

Државни мерки и контрола

Ветеринарна служба
(контрола на болести)

Одгледувачи и фарми

ИДНИНА (ЕУ РЕГУЛАТИВИ)

Државни мерки и контрола

Ветеринарна служба
(контрола на болести)

Одгледувачи и фарми

Официјално сертифицирање на стада,
региони и земји, слободни од одредена
болест

ПРЕПОРАКИ ЗА ФАРМЕРИТЕ

-Вклучување на заразните болести во општиот план на раководење со здравјето на стадото!

-Пратење на производните карактеристики

-Исхрана

-Репродукција

-Метаболизам

-Економика

-Здравје на млечна жлезда

-

+ + + Заразни и паразитарни болести